

TLAČOVÁ SPRÁVA z agentúry EÚ pre drogy v Lisabone

VÝROČNÁ SPRÁVA 2008: OPIÁTY STÁLE V CENTRE EURÓPSKEHO DROGOVÉHO FENOMÉNU

Na varovné príznaky najväčšieho európskeho drogového problému upozorňuje protidrogová agentúra EÚ

(6.11.2008, LISABON **EMBARGO 10.00 hod SEČ/bruselský čas**) Zmeny v oblasti užívania heroínu v Európe signalizujú, že štáty musia byť obozretné a pripravené reagovať. Toto okrem iného oznámila dnes **agentúra EÚ pre drogy (EMCDDA)**, pri príležitosti zverejnenia svojej **Výročnej správy 2008: stav drogovej problematiky v Európe**.

Podľa odhadov agentúry **EMCDDA** žije v **EÚ** a **Nórsku** 1,3 až 1,7 milióna problémových užívateľov opiátov a drogou spôsobujúcou najväčšie sociálne náklady a náklady súvisiace s drogami v Európe je heroín. Dnes zverejnené, údaje však nepotvrdzujú predchádzajúce hodnotenie agentúry **EMCDDA** o pomaly sa zlepšujúcej situácii, pokiaľ ide o heroín a hovoria skôr o „stabilite ako o znižovaní problému“. Obavy agentúry z možného vplyvu na európsku heroínovú problematiku prehĺbila aj rekordná produkcia ópia v **Afganistane** v roku 2007 (¹).

„Súčasný dôkaz neukazuje na epidemický rast heroínovej problematiky, ako ho zažila väčšina Európy v deväťdesiatych rokoch“, tvrdí **riaditeľ agentúry EMCDDA Wolfgang Götz**. „Napriek tomu nesmieme ignorovať hrozbu plynúcu zo súčasného prebytku heroínu na svetovom trhu, znepokojenie spôsobené rastúcimi heroínovými ukazovateľmi, ani signály, že syntetické opiáty môžu byť čoraz väčším problémom. Určite je potrebné nestrátiť bdelosť. V záujme zabezpečenia pripravenosti Európy na rýchlu reakciu je životne dôležité zvýšiť citlivosť informačných systémov na zmeny dostupnosti a spôsobov užívania týchto najviac poškodzujúcich látok.“

Vo väčšine krajín sa zaznamenáva počet žiadostí o liečbu týkajúcu sa užívania opiátov na úrovni 50 % až 80 %. Drogy spôsobia v Európe každoročne 7000 až 8000 úmrtí a predávkovanie drogami je jednou z hlavných príčin smrti mladých Európanov. Takmer 80 % smrteľných predávkovaní súvisí s užívaním opiátov a ich vpichovanie predstavuje hlavnú formu prenosu infekčných ochorení súvisiacich s drogami. Odhaduje sa, že v Európe sa každoročne vyskytne asi 3000 nových prípadov nákazy vírusom HIV súvisiacej s drogami a jednotlivé štáty uvádzajú, že zvyčajne sa 40 % injekčných užívateľov nakazí vírusom HCV (vírusom žltáčky typu C). Substitučnú liečbu užívania opiátov v súčasnosti poskytujú **členské štáty EÚ, Chorvátsko a Nórsko** a každoročne ju absolvuje približne 600 000 užívateľov opiátov.

Varovné príznaky vyvolávajú potrebu venovať zvýšenú pozornosť užívaniu heroínu

Ukazovatele opiátových trendov sú signálom určitého znepokojivého vývoja“, tvrdí agentúra **EMCDDA**. Dnešná správa napríklad ukazuje, že počet záchytov heroínu sa v štátoch, ktoré podali správy za obdobie 2003 – 2006, zvýšil o viac ako 10 %. Za rovnaké obdobie sa množstvo heroínu zachyteného v **Turecku** (dôležitej tranzitnej krajine) viac ako zdvojnásobilo. V roku 2006 predstavovali celkové záchyty heroínu v Európe približne 19,4 tony (48 200 záchytov) (tabuľky SZR-7; SZR-8). Na sledovanie dodávok heroínu do Európy sa zamerali aj nedávno zverejnené podrobné informácie agentúry **EMCDDA** (²).

Údaje ukazujú, že v celej Európe sa naďalej získavajú noví užívatelia heroínu „rýchlosťou, ktorá je zárukou, že v dohľadnej budúcnosti sa tento problém zásadne nezlepší“. Takmer v polovici zo štátov, ktoré v roku 2006 poskytli údaje, sa zvýšil počet nových žiadostí o liečbu závislosti od heroínu ako hlavnej drogy. Mimoriadne znepokojenie vyvolávajú štúdie niektorých štátov, ktoré ukazujú, že mnohí užívatelia stále začínajú s užívaním

drog formou vpichovania opiátov. V **Estónsku, Litve, Rakúsku a Rumunsku*** je viac ako 40 % injekčných užívateľov mladších ako 25 rokov (obrázok 9, 6. kapitola *Výročnej správy*).

Dnešné údaje (v protiklade k celkovému klesajúcemu trendu počtu úmrtí zapríčinených užívaním drog v rokoch 2000 až 2003) ukazujú na pretrvávajúci či dokonca zväčšujúci sa problém, keďže väčšina členských štátov hlási nárast (tabuľka DRD-2, obrázok DRD-8). Droga, ktorá najviac súvisí s úmrtiami spôsobenými užívaním drog, je heroín, ale uvádzajú sa aj ďalšie opiáty. Hoci sa priemerný vek osôb, ktoré zomrú na následky predávkovania v Európe celkovo zvyšuje (okolo 35 rokov), viaceré štáty (**Bulharsko, Estónsko, Grécko, Lotyšsko, Luxembursko, Rakúsko a Rumunsko***) uvádzajú relatívne vysoký podiel úmrtí spôsobených predávkovaním medzi užívateľmi mladšími ako 25 rokov, čo je ďalším signálom existencie mladších užívateľov (obrázok DRD-2; DRD-9 i, ii, iii).

Syntetické opiáty: zneužívanie a nezákonná výroba

Tohoročné správy vo zvýšenej miere poukazujú na rast problémov súvisiacich so syntetickými opiátmi. Napríklad **Lotyšsko a Estónsko** vykazujú príznaky rastúceho problému spôsobeného dostupnosťou 3-metylfentanylu (fentanylu). Pôvod tejto drogy nie je zrejмый, hoci niektoré správy ukazujú na nezákonnú výrobu v štátoch hraničiacich s **EÚ**. Z dôvodu silného účinku tejto drogy (fentanyl je oveľa silnejší ako heroín) je jej užívanie zvlášť riskantné. Dokazuje to viac ako 70 smrteľných otráv súvisiacich s fentanylom, ktoré v roku 2006 uviedlo **Estónsko**. Agentúra **EMCDDA** dnes taktiež zverejňuje nový drogový profil fentanylu ⁽³⁾.

Výskumy ukazujú, že riziko predávkovania sa podstatne zvyšuje, ak užívatelia heroínu súčasne absolvujú substitučnú liečbu, ktorá využíva drogy ako metadón a buprenorfín. Metadón figuruje v toxikologických záznamoch o niektorých úmrtiach v Európe. Existujú dôkazy, že správne postupy pri preskripcii dokážu znížiť počet takýchto úmrtí, čo poukazuje na potrebu zohľadniť pri vypracovaní klinickej praxe v tejto oblasti otázky prevencie predávkovania. Nezdá sa, že by úmrtia spôsobené metadónom priamo súviseli s celkovou úrovňou substitučnej liečby (pozri rámček Úmrtia súvisiace so substitučnou liečbou, 7. kapitola *Výročnej správy*).

Wolfgang Götz hovorí: „Zníženie počtu úmrtí súvisiacich s drogami je jasným cieľom väčšiny národných protidrogových stratégií, lenže slová musia sprevádzať aj činy. Nemôžeme tolerovať skutočnosť, že každú hodinu zomrie jeden mladý európsky občan na predávkovanie, ktorému sa dalo predísť. Musíme sústrediť pozornosť na opatrenia na prevenciu predávkovania a zamerať sa najmä na vysokorizikové skupiny, napríklad osoby tesne po prepustení z väzenia alebo po relapse po absolvovaní liečby.“ ⁽⁴⁾.

Poznámky:

⁽¹⁾ Celosvetová produkcia ópia sa v roku 2007 zvýšila o 34 % na úroveň približne 8 870 ton, najmä z dôvodu zvýšenia afgánskej produkcie (8 200 ton v roku 2007). Následne potenciálna celosvetová produkcia heroínu dosiahla 733 ton (UNODC, 2008). UNODC (Úrad OSN pre drogy a kriminalitu) nedávno zverejnil prieskum *Afghanistan Opium Survey 2008 (Prieskum produkcie ópia v Afganistane)*, ktorý odhaduje, že afgánska ópiová produkcia v roku 2008 poklesla o 6 % na 7 700 ton. http://www.unodc.org/documents/publications/Afghanistan_Opium_Survey_2008.pdf

⁽²⁾ EMCDDA – Technické hárky: Monitoring the supply of heroin to Europe (Monitorovanie ponuky heroínu v Európe), dostupné na adrese:

<http://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-datasheets>

⁽³⁾ EMCDDA – Drogový profil fentanylu, dostupné na adrese: <http://www.emcdda.europa.eu/publications/drug-profiles>
Ďalšie informácie nájdete v: Ojanperä, I., Gergov, M., Liiv, M., Riikojä, A. and Vuori, E. (2008), An epidemic of fatal 3-methylfentanyl poisoning in Estonia, *International Journal of Legal Medicine* (v tlači).

⁽⁴⁾ Väznom bezprostredne po prepustení z väzenia hrozí zvýšené riziko úmrtia spôsobeného drogami, najmä z dôvodu nesprávneho užívania látok a predávkovania. Z nedávno zverejnenej štúdie (Spojené kráľovstvo) vyplynulo, že riziko je najväčšie prvý týždeň po prepustení, kedy je pravdepodobnosť úmrtia súvisiaceho s drogami 8-krát vyššia v prípade mužov a viac ako 10-krát vyššia v prípade žien v porovnaní so situáciou rok po prepustení z väzenia (tejto otázke sa venuje rámček v 7. kapitole *Výročnej správy*).

» » »

Ďalšie informácie o problematike, ktorej sa venuje táto tlačová správa, nájdete v 6. a 7. kapitole *Výročnej správy*.

Údaje zverejnené vo *Výročnej správe* za rok 2008 sa vzťahujú na rok 2006 alebo posledný dostupný rok.

Obrázky a tabuľky citované v tejto tlačovej správe nájdete v *Štatistickej ročenke 2008* na adrese
<http://www.emcdda.europa.eu/stats08>

Informácie a odkazy na všetky *výročné správy*, tlačové správy, služby a udalosti nájdete na adrese:
<http://www.emcdda.europa.eu/events/2008/annual-report>

* Štáty sú uvedené v poradí podľa protokolu štátov EÚ.